

**Stanowisko Prezydium OPZZ
z dnia 15 marca 2022 roku**

w sprawie waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych - ocena efektywności mechanizmu i rekomendacje reformy

W ocenie Prezydium OPZZ największym zagrożeniem dla gospodarstw domowych emerytów i rencistów jest obecnie bardzo wysoka inflacja, która według Głównego Urzędu Statystycznego wzrosła w styczniu 2022 roku o 9,2 proc. w porównaniu z analogicznym miesiącem poprzedniego roku i może już niedługo zbliżyć się do poziomu 10 proc. Tak wysokiego tempa wzrostu cen nie odnotowano od 22 lat. Prezydium OPZZ zauważa, że inflacja stanowi poważne zagrożenie dla sytuacji materialnej emerytów i rencistów.

W pandemii liczba seniorów żyjących poniżej minimum egzystencji sięgnęła aż 312 tys. osób. Z roku na rok spada stopa zastąpienia, a więc stosunek między średnim wynagrodzeniem, a przeciętną nowo przyznawaną emeryturą. Obecnie wynosi ona 42 proc., podczas gdy w 2014 roku stanowiła 52 proc. Konwencja Nr 102 Międzynarodowej Organizacji Pracy, dotycząca minimalnych norm zabezpieczenia społecznego, stanowi, że system emerytalny powinien zapewniać przyznawanie świadczeń na poziomie nie niższym niż 40 proc. przeciętnego wynagrodzenia. Stopa zastąpienia w Polsce może w najbliższych latach spaść poniżej tego poziomu, przez co polskie świadczenia emerytalne nie będą spełniać minimalnych standardów Międzynarodowej Organizacji Pracy.

W odpowiedzi na zagrożenia wynikające z wysokiej inflacji rząd wprowadził zwiększył wskaźnik waloryzacji, przez co świadczenia wzrosły od 1 marca 2022 roku o 7 proc. (gdyby nie ta interwencja świadczenia wzrosłyby o 5,7 proc.) i dodatkowo w drugiej połowie roku zadeklarował ponowne wypłacenie czternastej emerytury, ale w ocenie Prezydium OPZZ są to jedynie działania doraźne o skutkach krótkoterminowych.

OPZZ od lat domaga się systemowych zmian na rzecz przeciwdziałania ubóstwu emerytów i rencistów poprzez systematycznie waloryzowane świadczenia pieniężne na poziomie gwarantującym godziwe życie. Zwracaliśmy uwagę na to, że tzw. 14 emerytura, chociaż podejmuje próbę złagodzenia problemów finansowych osób otrzymujących niskie świadczenia emerytalne i rentowe, ma charakter incydentalny i w perspektywie długofalowej nie przyniesie oczekiwanych rezultatów. Nasze apele o wyższą waloryzację świadczeń emerytalno-rentowych, zgłaszane m.in. podczas corocznych negocjacji w ramach Rady Dialogu Społecznego, nie spotykały się ze zrozumieniem strony rządowej. Rząd nie uwzględniał też wspólnych apeli wszystkich trzech central związkowych w tym zakresie.

Emeryci i renciści powinni być bardziej chronieni przed ubóstwem. Stąd Prezydium OPZZ uznaje za konieczną reformę ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, by świadczenia emerytalno-rentowe były waloryzowane zgodnie z mechanizmem uwzględniającym realny wzrost przeciętnego wynagrodzenia w stopniu wyższym niż aktualnie. W obecnym stanie prawnym wskaźnik waloryzacji emerytur i rent jest to średnioroczny wskaźnik cen towarów

i usług konsumpcyjnych w gospodarstwach emeryckich w poprzednim roku kalendarzowym, zwiększony o co najmniej 20 proc. realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w poprzednim roku. Obowiązujące zasady waloryzacji świadczeń emerytalnych oceniamy jako nieefektywne.

I tak, biorąc pod uwagę potrzebę stałego zwiększania udziału emerytów i rencistów we wzroście gospodarczym i potrzebę zagwarantowania im odczuwalnej poprawy sytuacji finansowej Prezydium OPZZ postuluje, by:

1. podejmować działania na rzecz zachowania adekwatności wysokości świadczeń poprzez **zahamowanie spadającej stopy zastąpienia, przede wszystkim poprzez:**
 - **zmianę mechanizmu obliczania świadczeń w zakresie ustalania zasad waloryzacji emerytur i rent opierając go na wskaźniku inflacji zwiększonym o co najmniej 50 proc. realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w poprzednim roku kalendarzowym.** Zwiększenie wskaźnika waloryzacji emerytur i rent, w części dotyczącej realnego wzrostu płac, nadal powinno być przedmiotem negocjacji w ramach Rady Dialogu Społecznego,
 - **wprowadzenie do wyżej wymienionej ustawy przepisu obligującego rząd do tego, by świadczenia emerytalno-rentowe były waloryzowane nie raz w roku, a dwukrotnie – w marcu i we wrześniu w przypadku, jeśli inflacja w pierwszym półroczu przekroczy 5 proc.** Mechanizm dwukrotnej, warunkowej waloryzacji będzie stanowić dodatkową ochronę i zagwarantuje gospodarstwu emerytów i rencistów utrzymanie realnej wartości świadczeń w przypadku wysokiej inflacji,
2. państwo dążyło do ograniczenia zatrudniania na podstawie umów, które nie są objęte obowiązkiem ubezpieczeniowym, a także prowadziło efektywną edukację emerytalną.

Prezydium OPZZ